

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
30 mei 2018
Ons kenmerk
COS/U201800394
Lbr. 18/021
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
2

Onderwerp
Programmastart Interbestuurlijk programma (IBP)

Samenvatting

Het bestuur heeft op 14 februari overeenstemming bereikt met Rijk, provincies en waterschappen over de "Programmastart IBP" ([bijlage](#)). Deze bevat uitgangspunten voor samenwerking aan maatschappelijke vraagstukken en meegroeien van het gemeentefonds met de rijksuitgaven. Het bestuur legt de uitgangspunten in de Programmastart IBP met een positief advies aan u voor.

In de ledenbrief van 16 mei, COS/U201800330 ([bijlage](#)), hebben wij u eerder geïnformeerd over:

- onze inzet in de afgelopen periode richting het nieuwe kabinet
- het Interbestuurlijk Programma (IPB) met kabinet, provincies en waterschappen
- de toezeggingen van het kabinet op vier belangrijke knelpunten in het sociaal domein
- het financieel perspectief van gemeenten in de komende raadsperiode.

In deze ledenbrief schetsen wij u de belangrijkste overwegingen van het bestuur om, vooruitlopend op definitieve besluitvorming in de ALV van 27 juni, op basis van de uitgangspunten in de Programmastart IBP gezamenlijk te werken aan maatschappelijke vraagstukken.

Parallel is met het kabinet gesproken over vier knelpunten in het sociaal domein: stapeling van tekorten voor een aantal gemeenten, tekorten in de Bundeling Uitkeringen inkomensvoorzieningen (BUIG), volumegroei in de uitgaven voor jeugd en de gevolgen van openeinde regelingen. Op deze knelpunten gaan wij in bij agendapunt 8 van deze ALV "Verantwoording over uitvoering moties sociaal domein". Daarbij doet het bestuur u ook voorstellen voor een Fonds tekortgemeenten.

De afspraken met het kabinet op knelpunten sociaal domein maken geen deel uit van het IBP. Wel bepalen deze afspraken samen met het IBP het financiële kader voor de komende periode.

Aan de leden**Datum**

30 mei 2018

Ons kenmerk

COS/U201800394

Lbr. 18/021

Telefoon

070 373 8393

Bijlage(n)

2

Onderwerp

Programmastart Interbestuurlijk programma (IBP)

Geacht college en gemeenteraad,

Het bestuur heeft op 14 februari overeenstemming bereikt met Rijk, provincies en waterschappen over de "Programmastart IBP" ([bijlage](#)). Deze bevat uitgangspunten voor samenwerking aan maatschappelijke vraagstukken en meegroeien van het gemeentefonds met de rijksuitgaven. Het bestuur legt de uitgangspunten in de Programmastart IBP met een positief advies aan u voor.

In de ledenbrief van 16 mei, COS/U201800330 ([bijlage](#)), hebben wij u eerder geïnformeerd over:

- onze inzet in de afgelopen periode richting het nieuwe kabinet
- het Interbestuurlijk Programma (IPB) met kabinet, provincies en waterschappen
- de toezeggingen van het kabinet op vier belangrijke knelpunten in het sociaal domein
- het financieel perspectief van gemeenten in de komende raadsperiode.

In deze ledenbrief schetsen wij u de belangrijkste overwegingen van het bestuur om, vooruitlopend op definitieve besluitvorming in de ALV van 27 juni, op basis van de uitgangspunten in de Programmastart IBP gezamenlijk te werken aan maatschappelijke vraagstukken.

Parallel is met het kabinet gesproken over vier knelpunten in het sociaal domein: stapeling van tekorten voor een aantal gemeenten, tekorten in de Bundeling Uitkeringen inkomensvoorzieningen (BUIG), volumegroei in de uitgaven voor jeugd en de gevolgen van openeinde regelingen. Op deze knelpunten gaan wij in bij agendapunt 8 van deze ALV "Verantwoording over uitvoering moties sociaal domein". Daarbij doet het bestuur u ook voorstellen voor een Fonds tekortgemeenten.

De afspraken met het kabinet op knelpunten sociaal domein maken geen deel uit van het IBP. Wel bepalen deze afspraken samen met het IBP het financiële kader voor de komende periode.

Belangrijkste overwegingen

Filosofie en aanpak IBP: maatschappelijke opgaven/gedeelde ambities

Veel van de maatschappelijke opgaven die op dit moment spelen beperken zich niet tot het terrein van gemeenten, het Rijk of de provincies, maar gaan over die grenzen heen. Duidelijke en herkenbare voorbeelden daarvan zijn de aanpak van klimaat en schuldhulpverlening. In de uitvoeringspraktijk blijkt dat bevoegdheden en verantwoordelijkheden zich bevinden op het werkterrein van meerdere overheden. En dat de verschillende overheden samen willen optrekken om snellere en betere resultaten te boeken.

In de Programmastart IBP zijn tien maatschappelijke vraagstukken benoemd, waarop de medeoverheden inmiddels gezamenlijk aan de slag zijn gegaan. De precieze werkwijze en het stadium waarin de aanpak van het vraagstuk zich bevindt verschilt sterk per vraagstuk. De VNG heeft hierover veel contacten met de achterban en tijdens de IBP-dagen op 4 en 5 april jl. is met een groot aantal ambtelijk vertegenwoordigers van uw gemeenten reeds intensief van gedachten gewisseld.

Financieel perspectief gemeenten: brede koppeling aan Rijksuitgaven

Het IBP bevat ook het financiële kader waarbinnen gemeenten de komende jaren kunnen opereren. Een belangrijk element daarin is dat het gemeentefonds de komende jaren blijft meegroeien met de rijksuitgaven. Bovendien is de koppeling verbreed, waardoor het gemeentefonds mee beweegt met de totale rijksuitgaven, inclusief de zorg en sociale zekerheid. Voor de VNG is dit verbreden van “de trap op, trap af”-systematiek steeds een belangrijk punt geweest in onze lobby rond de kabinetsformatie.

Ook omdat gemeenten er veel zorgtaken bij hebben gekregen sinds 2015 is het logisch dat het Gemeentefonds meebeweegt met de zorguitgaven van het Rijk. In het IBP is deze verbreding van de normeringssystematiek nu geregeld. Gevolg is dat het Gemeentefonds de komende jaren harder zal gaan groeien dan voorheen (hogere accessen). Waar eerst een groei was voorzien van € 2,55 miljard in de komende 5 jaar, komt daar nu € 2,88 miljard euro bovenop. Een verruiming van het kader dus naar in totaal € 5,43 miljard in de komende jaren. Het basispad van € 2,55 miljard is door gemeenten al verwerkt in hun (meerjaren)begroting.

Met de verbreding van de normeringssystematiek is ook voor de lange termijn financiële stabiliteit en groei veiliggesteld, waarbij de gemeenteraad de volledige vrijheid houdt om de inzet van middelen af te stemmen op de lokale prioriteiten, opgaven en ambities. Tegelijkertijd zien we aan de uitgavenkant dat er grote opgaven liggen voor de komende jaren, waardoor de financiële ruimte die is gecreëerd meer dan nodig zal zijn om invulling te kunnen geven aan alle lokale opgaven.

Knelpunten sociaal domein

In de ALV van 14 juni 2017 is een motie over de tekorten Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen (BUIG) aangenomen, waarin de VNG werd opgeroepen om bij het toenmalige kabinet te pleiten voor het zo spoedig mogelijk ongedaan maken van het achterstallig (financieel) onderhoud op het beleidsterrein Werk en Inkomen, in het bijzonder het budget voor de uitvoering van de bijstand. Daarnaast moest adequate financiering van wettelijke taken onderdeel van – en voorwaarde voor – een te sluiten bestuursakkoord met een nieuw kabinet zijn.

Nadat het niet mogelijk bleek met het vorige kabinet tot afspraken te komen, heeft het bestuur parallel aan de voorbereiding van het IBP met het nieuwe kabinet afspraken gemaakt over een aantal financiële knelpunten in het sociaal domein. Bij agendapunt 8 van deze ALV gaan wij nader in op de specifieke toezeggingen van het kabinet op deze knelpunten, waaronder de toezegging van een onderzoek door de ROB naar de BUIG.

Naar de inschatting van het bestuur zijn de door het Rijk gedane toezeggingen het maximaal haalbare en bieden zij voldoende aanknopingspunten om in de komende periode de belangrijke punten voor gemeenten op tafel te houden. Daarbij beseft het bestuur dat met de huidige procesafpraak over het ROB-onderzoek de discussie over de BUIG nog niet is afgerond.

Proces en besluitvorming

Proces

Het bestuur heeft zich bij de voorbereiding van de afspraken in de Programmastart IBP gericht op het verwezenlijken van goede randvoorwaarden voor gemeenten en op goede uitgangspunten voor interbestuurlijke samenwerking. In de Programmastart IBP zijn, anders dan in bestuursakkoorden uit het verleden, nog geen concrete taken en financiële verplichtingen voor gemeenten vastgelegd. Na de verdere gezamenlijke uitwerking van de geselecteerde maatschappelijke vraagstukken zullen deelakkoorden worden opgesteld, waarover de leden zullen worden geconsulteerd.

Besluitvorming in de ALV

Alles afwegende legt het bestuur het IBP met een positief advies ter bekrachtiging aan u voor in. Hoewel op de knelpunten in het sociaal domein slechts in beperkte mate aan onze wensen is voldaan, weegt voor het bestuur zwaarder dat de brede koppeling in de normeringssystematiek ("Samen trap op, trap af") is zeker gesteld. Het bestuur acht het risico reëel dat bij het niet doorgaan van het IBP het Rijk zich niet langer gebonden zal achten aan de gemaakte afspraken.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter